

**Uluslararası Bakalorya Diploma
Programı
Türkçe A Dersi Uzun Tezi**

“SADAKATSİZLİK VE SONUÇLARI”

Sözcük sayısı: 3550

Kategori: 1

Araştırma sorusu: İnci Aral’ın *Sadakat* adlı romanında sadakatsizlik sorunsalının sonuçlarının figürler üzerinden açıklanışı hangi yazınsal tercihler ile aktarılmıştır?

Mayıs 2025

İÇİNDEKİLER

1 GİRİŞ.....	3
2 Sadakatsizliğin Karakterler Üzerinden İncelenişi	4
2.1 Azra.....	4
2.2 Ferda.....	6
2.3 Aliye	7
3 Toplumsal Sorunlar Üzerinden Sadakatsizlik	8
3.1 Aile İçi Sadakatsizlik.....	9
3.1.1 Azra'nın Babasının Sadakatsizliği	9
3.1.2 Ferda'nın Babasının Sadakatsizliği	10
3.1.3 Aliye'nin Ablasına Sadakatsizliği	11
3.2 Kadın-Erkek Rollerinin Sadakatsizliğe Bakış Açısı	12
3.3 Ekonomik Statünün Sadakatsizliğe Etkisi	13
4 Kullanılan Teknikler	13
5 SONUÇ.....	16
6 KAYNAKÇA	18

1 GİRİŞ

Sadakat, toplumun herhangi bir parçasında bağlılığı sağlamaktadır. Bu bağlılık, topluluklarda ve insan ilişkilerinde birlikteliği sağlamak için önemli bir kavramdır. Aile içinde, arkadaş ilişkilerinde veya romantik ilişkilerde sadakatsizlik yapmak, o ilişkiyi zedelemektedir ve huzursuzluğa sebep olmaktadır. İnci Aral'ın *Sadakat* adlı romanında hem aile içindeki sadakatsizliği hem de ana figürün yaşadığı romantik ilişki içinde sadakatsizliğin karakterlere nasıl sıkıntılar yüklediği çeşitli dil-anlatım tercihleri ile zenginleştirilerek okuyucuya sunulmuştur. İnci Aral'ın yaklaşımı, psikolojik gerçekliğe ve ilişkilerin iç dinamiğine odaklanarak aktarılmıştır. Sadakatsizlik sonucu çıkan olaylar ve durumlar yüzünden karakterler etkilenmiştir. Bu etkiler; öz saygıyı zedeleyen, ihanet bağlılık çelişkisi içinde duygusal iniş çıkışlarla yıpranmış psikolojik tutarsızlıklar biçiminde aktarılmıştır.

İnci Aral, postmodern bir anlayış benimseyen ve romanlarını bu anlayışla parçalanmış anlatı teknikleri ile okuru aktif bir katılımcı haline getirmeye çalışan bir yazardır. Anlatımında iç monologları ve geriye dönüşleri tercih ettiği görülen Aral; romanlarında ihanet, sadakatsizlik gibi konuları işlemiştir. Sadakatin önemini ve sadakatsizlik durumunda çıkabilecek sorunları derinlemesine vurguladığı, 2010 yılında yazıya döktüğü *Sadakat* adlı romanında ise sadakatsizlik sorunsalı, başlıktan da anlaşıldığı üzere, kitabın ana sorunsalı olarak yer almaktadır. Bu makalede sadakatsizliğin etkileri romanın üç ana figürü olan Azra, Ferda ve Aliye üzerinden incelenecektir. İnci Aral'ın *Sadakat* adlı romanında sadakatsizlik sorunsalının etkilerini anlatırken kullandığı yazınsal tercihleri, “kimlik”, “bakış açısı” ve “iletişim” kavramları göz önünde tutularak açıklanmaya çalışılacaktır.

2 Sadakatsizliğin Karakterler Üzerinden İncelenişi

2.1 Azra

Romanda sadakatsizlik döngüsünün mağduru ve sorgulayıcısı olan Azra; eczacılık ile uğraşan, biten evliliğinden bir kızı bulunan, bekar bir annedir. Azra, sadakatsizlikle ilk kez çocukluk yıllarında tanışmıştır. Babasının ve annesinin sevgiden uzak, sadakatsizlikler ile dolu ilişkisinden dolayı sevgi hissedemeden büyümüştür. Bu yüzden küçüklüğünden beri eksikliğini duyduğu sevgi ve arzuyu bulmak istemektedir. Ancak bulunduğu dönemdeki ilişkilerin soğukluğunu da eleştirmektedir. Azra'nın, "Nicedir bu tür ilişkilerden uzak duruyorum. Birini sevmeyi, ona bağlanmayı ve hiçliği yadsımayı istiyorum artık." (Aral,25) sözleri ile altını çizdiği ilişki türü olan kısa süreli ilişkilerin öz saygıyı zedelediğini düşündüğü söylenebilmektedir. Aynı ifadede Azra'nın bir insan ile gerçek bir gönül bağı kurmak istediği anlaşılmaktadır. Bu alıntıda şimdiki zaman eklerinin kullanılması ve "artık" zarf türünden sözcüğün kullanılması Azra'nın kişilik ve tutum olarak süreç içerisinde değiştiğini göstermektedir. Azra, "Artık böyle yaşıyordu herkes. Soğumuştur tenleri, kuru ve ekşiydi. Kötü kokuyordu solukları. Söylenmekten cılkı çıkmış sözcüklerle sesleniyorlardı birbirlerine ve yalandan yamulmuştu ağızları. Kimsenin umurunda değildi kimin kim olduğu." (Aral,25) sözleri ile modern ilişkilerin yüzeyselliğini, basitliğini ve samimiyetsizliğini sorgulamaktadır. Azra'nın bu ifadesinde seçilen tenlerin kuru ve ekşiliğini betimleyen sözcükler modern ilişkilerin soğukluk ve sahteliğinden yakınmasını gösterir. Gereksiz kullanılmaktan anlamını yitiren sözleri betimlemek için "cılkı çıkmış" ifadesini kullanmıştır. Yani yüzeysel ilişkilerin sadakatsizliğe sebebiyet verışı ve sadakat kavramının modern zamanda nostaljik bir kavram olarak görülmesi vurgulanmıştır. Romanda ilişkilerin eski romantik tarzını kaybetmesi ve bunun sonucunda zayıf bağlar kurulup sadece yüzeysel anlamda ilişkilerin yaşanması eleştirilmiştir. Azra'nın anlatmaya çalıştığı tüm bu

değerini yitirmiş yaklaşımların romanda ele alınan sadakatsizlik sorunsalına zemin hazırladığı söylenebilmektedir.

Azra, sadakat kavramına ne kadar önem verse de konu birisi ile bağlılık ve ilişki kurmaya geldiğinde kendi sınırlarını çizemeyip ilişki içerisinde zoraki bir sadakat, bağlılık yaratmaya çalışmaktadır. İlk evliliğinde bahsedildiği üzere evlenme sebebi; Azra'nın hamile oluşu, bu yüzden zoraki bir yola girişiydi. Azra'nın, “Onu elimde tutmanın tek çaresi kusursuz, anlayışlı, becerikli bir kadın olmak, evde vazgeçemeyeceği bir ortam yaratmakmış gibi geliyordu bana. Söylediği gibi o benim rehinemse ben de onun tutsağıydım.” (*Aral, 101*) sözlerinden anlaşıldığı üzere Ferda'yı elinde tutma ve bağıını sürdürme yolunun kusursuz bir eş imajı yaratmak olduğunu düşünmektedir. Bu da Azra'nın öz saygısını zedelemekle beraber zoraki bir bağ oluşturma çabasını gösterir. Kullanılan rehine ve tutsak benzetmeleri ile de ilişkide bireylerin özgürlüklerinin zorunlu şekilde kısıtlanması vurgulanmıştır. Azra'nın, “Bazen zor gelse de onu olduğu gibi, kusurlarıyla ve istediği gibi kabul etmekten başka seçeneğimin olmadığını düşünüyorum, mazeretlerini akla yatkın buluyordum. Haklıydı, alışılmışın dışında bir ortak hayat sürebilmek için elde fenerle gezmek gerekmiyordu. Sürekli, sadakatle yanan zayıf bir ışık da yeterliydi” (*Aral, 102*) ifadeleri ise her ne kadar sadakate önem verse de Ferda ile ilişkisini yürütmek için ona sürekli hak verdiğini ve ona uyum sağlamaya çalıştığını göstermektedir. Kullanılan “zayıf bir ışık” metaforunda, Azra'ya göre ilişkiyi yürütmek için gerekli olan sadakat temsil edilmiş ve onun bu beklentiyi zayıf ifadesi ile kendi standartlarından daha düşüğe indirdiği aktarılmıştır. Bu da sadakatin Azra için öncelik olmayıp, onun için ilişkiyi sürdürmenin daha ön planda olduğunu göstermektedir. Azra, gençlik yıllarını anlatırken kullandığı “Aşka aidiyet gerekiyor. Sana ait olmayan birini sevmek *uygunsuz* bir şey.” (*Aral, 150*) sözlerinden, yaşadığı durumları affetmesi ve Ferda'yı sevmeye devam etmesinin gençken düşündüklerine ters

bir şekilde hareket ettiğini göstermektedir. Kendisine ait olmayan birini sevmenin “*uygunsuz*” oluşu, italik yazı biçimi kullanılarak vurgulanmıştır. Bu kullanım, aynı zamanda Azra’nın yaşayacağı uygunsuz olaylara da gönderme olarak yer verilmiştir. Azra, her ne kadar sadakat ve güveni savunsa de Ferda ile arasında geçen olayların sonucunda kullandığı “Sadakatin yalnızca iyimserlik ve umuttan ibaret olduğunu böyle, kanatlarımı ateşe tutarak öğrendim. O andan sonra bağlı olduğum her şeyden kuşkuya düştüm.” (*Aral, 145*) sözlerinden, Azra’nın ihanete uğradıktan sonra insanlara karşı bakış açısının değiştiğini ve bir daha birine tamamen güvenemeyeceğini anlamak mümkündür. “kanatlarımı ateşe tutarak öğrendim” ifadesinde, Divan Edebiyatı’nda kullanılan pervane böceği mazmununa bir gönderme bulunmaktadır. Pervane böceğinin ışık etrafında dönüp kanatlarının bu ışıktan dolayı yanarak ölmesi ile Azra’nın aşk için çabalayıp başarısız olması insan dışı varlık üzerinden yaşanan olaylara paralel biçimde aktarılmıştır. Bu kullanım ise Azra’nın ihanet yüzünden psikolojik olarak yıkımının ciddiyetini göz önüne sermiştir.

2.2 Ferda

Odak figür Azra’nın romantik ilişki içerisinde bulunduğu Ferda da ailesinde gördüğü ihanet durumlarından etkilenmiştir. Babasının annesini aldatması ve bundan dolayı evlerinde çıkan çatışmalardan doğan huzursuzluklar, Ferda’nın bağlanmaktan ve ciddi bir ilişkiye girmekten korkmasına sebep olmuştur. Ferda’nın Azra’ya duyduğu yoğun ilgi ona ihanet etmesine engel olamamış, farklı ortamlarda ve zamanlarda Azra’yı aldatmıştır. Romanda etkisi en derin biçimde görülen ihanet, Ferda’nın, Azra’nın öz kardeşi Aliye ile yaşadığı gizli birlikteliktir. Bu ihanetler Ferda’nın duygusal tutarlılığına da ihanet ettiğini gösterir. Babasını taklit edercesine üçüncü, gizli kişileri hayatına dahil eden Ferda hem evli olduğu Azra’yı hem de gizli birliktelik yaşadığı insanların duygularını hiçe saymaktadır. Bağlanmaktan uzak duran bir

figür oluşu, ilişki yaşadığı kişileri psikolojik olarak yıpratması ile sonuçlanmıştır. Sadakatsizlik olgusunu normalleştirmiş, bu ise Ferda'nın yüzeysel ilişkiler kurup dengesiz bir adam olması ile sonuçlanmıştır. Ferda'nın "Aşk geçer, sözleşmeler bozulabilir. Sonsuz sadakat olmaz. Sadakat insanın kişisel özgürlüğünü sınırlayan bir zorlamaya dönüşmemeli." (*Aral, 69*) sözlerinden de anlaşıldığı üzere, sadakat kavramını önemsemediği ve bağlılıktan kaçtığı görülmektedir. Yani Ferda'nın bakış açısı, Azra'nın bakış açısı ile zıt bir biçimde sunulmuştur. Bundan dolayı Ferda üzerinden sadakatsizlik sorunsalı umursanmayan ve önemli görülmeyen bir sorunsal olarak işlenmiştir. Yüzeysel ilişkiler ile yetinen ve biriyle duygusal bir bağ kurmaktan kaçan Ferda'nın bakış açısı, modern ilişkilerin sahteliğine sebep olan bakış açılarından biri olarak eleştirilmiştir. Bu sahteliğin de beraberinde ihaneti getirdiği vurgulanmıştır. Ferda'nın sadakatsizliği öğrenildikten sonra Azra ile geçen diyalogda Ferda'nın "Oynayan sensin. Beni tuzağa düşürdün ahmak karı!" (*Aral, 179*) sözlerini kullanması, onun manipülatif tavrını göstermektedir. Sadakatsizliğinin yakalanmasına rağmen hala üste çıkıp haklı gibi davranmaya çalışmaktadır. Yazar, Ferda'ya argo ifadeler kullandırıp onun saygısız bir karakter oluşunu göz önüne sermektedir. Ferda'nın romanın sonunda ölmesi, romanda en çok ihanet eden ve sadakati önemsemeyen karakter oluşundan dolayı sadakatsizliğin yıkıcı ve ciddi sonuçlarını temsil etmiştir.

2.3 Aliye

Ferda ile Azra'nın ilişkisine üçüncü bir kişi olarak giren, Azra'nın kardeşi olan Aliye'nin kocası ile dengesiz bir ilişkisi bulunmaktadır. Karşılıklı sadakatsizlikler üzerine kurulu bu ilişki, Aliye'yi yıpratmaktadır. Aliye, aynı zamanda kocası tarafından sürekli dövülmektedir. Buna rağmen her defasında kocası ile barışmaktadır. Bu da onun sadakat kavramını ve gururunu ilişkisinde öncelik olarak görmediğini göstermektedir. Aliye, sürekli evinden kaçıp geçici olarak

ablası Azra'da kalmaktadır. Küçüklüğünden beri Azra'yı kıskanmış, bundan dolayı kendini yeterli görememiştir. Bu yüzden, kıskanıp özendiği ablası Azra'nın kocası olan Ferda'yı elde ederse yeterlilik hissini tatmin edebileceğine inanmaktadır. Yetersizlik hissinden dolayı özgüvensiz büyüyen Aliye, güzellik algılarına önem vermektedir çünkü dış görünüşü sayesinde insanların onu seveceğini ve bunun da ona yeteceğini düşünmektedir. Ancak Aliye, Ferda'yı elde edince sandığının aksine tatmin olmaktansa kendisini daha derin bir duygusal boşlukta bulmuştur. Aliye'nin bu duruma düşmesi ise sadakatsizliğin karakter üzerindeki yıkıcı etkisini gözler önüne sermektedir. Bu durum, kimlik bağlamında Aliye'nin çocukluğundan beri kıskançlık ve gıptayla büyümesinden kaynaklıdır. Kişiliğinin kıskanç bir düşünce yapısı ile şekillenmesi dış güzelliği sevgiden ve bağlılıktan daha önemli görmesiyle okura sunulmuştur.

Aliye, sadakat kavramından kopuk bir hayat yaşamaktadır. Bunu, hem romantik ilişkisinde kocasına sadık olmayışı hem de öz ablası olan Azra'nın kocası ile ilişki yaşayarak aile kavramına sadık olmayışı göstermektedir. İhanetlerin sonucu olarak gösterilebilecek olay: Aliye'nin Ferda ile evden kaçarken yaşadığı trafik kazasında çocuğunu kaybetmesidir. Bu olay, sadakatsizliğin yıkıcı ve zararlı sonuçlarını temsil etmektedir. Can kaybı gibi bir örnek verilerek bu sonuçların ciddiyeti vurgulanmıştır.

3 Toplumsal Sorunlar Üzerinden Sadakatsizlik

Sadakatsizlik sorunsalı, sadece bireylerin romantik veya arkadaşlık ilişkilerini değil, aynı zamanda toplumun etik değerlerini ve toplumsal saygıyı da zedelemektedir. Roman boyunca sadakatsizlik teması; geleneksel aile yapısı, kadın-erkek rolleri ve sosyal statü bağlamında eleştirilmektedir. Bu eleştiriler roman boyunca karakterlerin kimlikleri ve temsil ettikleri sorunsallar üzerinden işlenmiştir.

3.1 Aile İçi Sadakatsizlik

Romanda sadakatsizliğe sebep olan ve karakterler için yıkıcı sonuçları olan durumlardan biri de aile içinde sadakatsizliklerdir. Belirtilen karakterlerin aile yapılarında gördükleri sadakatsizlik, kimlik oluşumlarını etkilemiştir. Ferda ve Azra ilişkisinde ikisinin de ihaneti babası yüzünden tanımaları kişiliklerinin oluşumunda etkili olmuştur. Sadakatsizlik sebebiyle oluşan mutsuz aile ortamında sevgi hissedemeden büyümüşlerdir. Bunun sonucunda ise iki karakterin de ailesinde şahit oldukları ihanet olgusu, onların gelişimini ve ilişkilere bakış açılarını etkilemiştir. Azra, aile ortamında ihaneti sadece babasının annesini aldatmasından görmemiştir. Kardeşi Aliye de onun kocasıyla gizli bir birliktelik yaşayarak ona ihanet etmiştir. Romanda ihanetin aile yapısında bulunuş şekilleri ve etkileri incelenecektir.

3.1.1 Azra'nın Babasının Sadakatsizliği

Azra'nın çocukluğunda sadakatsizliğe şahit olduğu ilk yer aile ortamıdır. Aile ortamında babası annesini aldatmaktadır. Bunu annesinin psikolojik sorunlarını dışa yansıtıışından ve yıprandığını görünce anlamıştır. Babasının annesine ihanetini gördüğü için Azra'nın güven problemleri henüz çocuk yaşlarında başlayıp kimlik oluşumunu etkilemiştir. İnsanlara güven duymasını zor hale getirmiştir. Ferda ile ilişkisinde bağlanmasına rağmen onun ihanete uğraması, geçmişte yaşadığı travmaları ona yeniden yaşatmıştır. Çocuk yaşta ihanet görmesi, onu sadakat ve bağlılık arayışına sürüklemiştir. Yaşadığı olayları geçmişte annesinin yaşadıklarıyla bağ kurmaya çalışmış, geriye dönüş yolu geçmiş ile yüzleşerek annesinin bakış açısından olaylara bakmıştır. Bu da bireylerin ikili ilişkilerindeki sadakatsizliğin hem onların hem de ailesindeki insanların psikolojik travmalar yaşamasına sebep olduğunu göstermektedir. Sadakatsizlik, annesi için sadece bir psikolojik sorunsal olarak kalmamış, zamanla Azra'nın annesinin sağlık sorunları yaşamasına sebep olmuştur. “Annemin durumu kötüleşmişti, hızla kilo veriyor, sırt ve karın

ağrıları yüzünden bazı günler yataktan çıkmak istemiyordu” (*Aral,56*) sözlerinde ihanete uğramış birinin yıpranışının ciddiyeti belirtilmiştir.

3.1.2 Ferda’nın Babasının Sadakatsizliği

Ferda da Azra gibi sadakatsizliğe ilk olarak aile ortamında şahit olmuştur. Babası annesini defalarca aldatmıştır. Annesi, toplumsal baskılar ve ekonomik sebeplerden dolayı bu ihanetlere göz yummak ve sessizce acı çekmek zorunda kalmıştır. Özellikle babasının ikizlerle yaşadığı ilişki, annesi için büyük bir utanç ve kırılma noktasıdır. Buna rağmen annesi, evliliğini bitirmez ve sadakat göstererek ailesini ayakta tutmaya çalışır. Ferda, annesinin bu sessiz direnişini ve pasif tavrını anlamakta zorlanır. Onun bu durumu kabullenmesi, Ferda’nın sadakat kavramına karşı daha da karmaşık duygular geliştirmesine neden olur. Ferda’nın annesinin ölümü hakkında “Babama aşkla ama mutsuzlukla bağlıydı.” (*Aral,51*) sözlerinde sadakat eksikliği olan bir ilişkide bağlılığın mutsuzluk getirdiği vurgulanmıştır. Annesinin ölümü ise ihanetin yıpratıcı sonuçlarının ciddi bir şekilde gösterimidir. Ferda, babasının ikiz kız kardeşler ile gizli aşk yaşamasına benzer şekilde, bir abla olan Azra’yı kardeşi ile aldatmıştır. Bu da Ferda’nın büyüdüğü ortamda gördüğü olayların onun kimliğinde ve ilişki tercihlerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Yani romanda sadakatsizlik kuşaklararası bir döngü biçiminde ele alınmıştır. Ferda’nın “Çocukluğum boyunca kendimi babası olan ama babasız biri gibi hissettim. Babamdan hem nefret ettim hem de onun beni sevmesini bekledim. Onu hem öldürmek hem kucaklamak istiyordum... Hem işyerlerini kundaklamak hem de onun koruması altında olmak...”(*Aral,76*) sözlerinden çocukluğunda babasının yarattığı travma görülmektedir. Babasının sevgisini hissedemeden büyümüştür. Babasından hem nefret ettiğini hem de sevgisini beklediğini açıklarken Ferda, bu nefretin sevgisizlikten dolayı geldiğini vurgulamıştır. “Hem” sözcüğünün tekrarlı kullanımı Ferda’nın psikolojik dengesizliklerinin olduğunu ve bu

denge-sizliklerin zıt düşünceler geliştirdiğini göstermektedir. Ferda'nın, babası hakkında "Sevip sevmekle ya da duygusallıkla ilgili olduğunu sanmıyorum. Babam aşk hapishanesine kapanmayı reddetti her zaman." (Aral, 79) sözlerinden babasının bağlan-maktan uzak ve duyguları önemsemeyen biri olduğu anlaşılmaktadır. Sadakati ve bağlılığı, "aşk hapishanesi" ifadesi ile belirten Ferda'nın, bağlılığa babasının bakış açısından baktığı ve büyüdüğü ortam yüzünden sadakat barındırmayan, yüzeysel ilişkilere yöneldiği vurgulanmıştır.

3.1.3 Aliye'nin Ablasına Sadakatsizliği

Aliye, Azra'ya olan kıskançlığını Ferda ile gizli bir ilişki yaşayarak azaltmaya çalışmıştır. Bu ilişki Azra'nın, onu kocası ile olan durumu yüzünden evine almasıyla başlamıştır. Ferda'nın kolay elde edilebilen tarzını anlayan Aliye, Azra ile bir rekabete girmiştir. Azra'nın "Abla kardeş ilişkimizi iki kadının çılgın rekabetine, *aramızdaki sevgiyi* nefrete dönüştürebilecek ürkütücü bir hınç." (Aral, 133) sözleri ile Aliye'nin Azra ile Ferda için rekabete girdiği ve Azra'nın bundan korktuğu belirtilmiştir. Azra ile Aliye'nin arasındaki sevginin vurgulanması için italik karakterde yam tercih edilmiştir. Azra'nın "Dayım sadık bir adamdı. Kız kardeşi de yok. *Benim de yok.*" (Aral, 213) sözlerinde Aliye'nin bu ihanetinin aile bağlarının zedelenmesi ve kardeşlik ilişkisinin son bulması Azra'nın dilinden "*Benim de yok.*" ifadesinde italik karakter kullanılarak sert bir biçimde belirtilmiştir. Yengelerinin Azra'ya söylediği "Bence Aliye biraz yarım kalmış biri. Her zaman seninle tamamlamak istedi kendini bilmeden. Aranızda ne geçerse geçsin sen büyüklük göster Azra. Zor gününde ilk aklına gelen, ilk aradığı sensin..." (Aral, 213) sözlerinden çevrelerindeki insanların da Aliye'nin kimlik-sel gelişim açısından yarım kalıp olgunlaşamadığını anladığı aktarılmıştır. Zor gününde Aliye'nin, Azra'yı aradığının belirtilmesi de onun zor günlerinde ailesinden hayatta olan tek kişi Azra'ya muhtaç oluşu vurgulanmıştır. Bunlara rağmen Aliye, Azra'ya ihanet etmiştir ve bunun sonucunda da kalan aile bağları kopmuş ve yalnızlığa

mahkûm kalmıştır. Yani sadakatsizlik, Azra ve Aliye üzerinden aile üyeleri arasındaki ihaneti ele alacak bir biçimde aktarılmıştır. Bu ihanetlerin geleneksel aile yapısını zedelediği ve kardeşler arası gerilim ve rekabet yarattığı belirtilmiştir.

3.2 Kadın-Erkek Rollerinin Sadakatsizliğe Bakış Açısı

Kadın-erkek rollerine eleştiri olarak toplumsal cinsiyet rolleri ve bu rollerin sadakat üzerindeki etkisi sorgulanmaktadır. Ferda'nın Azra'yı Aliye ile aldatması ve suçluluk duygusu hissetmemesi, toplumda erkek figürlerin sadakatsizliklerinin normalleştirildiğine dair bir eleştiridir. Yani, toplumun dayattığı sadakat ve fedakârlık kavramlarından kadınlar daha derin bir şekilde etkilenmektedir çünkü toplumsal cinsiyet normları kapsamında kadınlar; kırılgan, alıngan ve duygusal bireyler olarak nitelendirilmektedir. Cinsiyet eşitsizliği, Azra'nın "Kadınlar kendilerini aldatan adamdan çok birlikte olduğu kadından nefret ediyorlar. Erkeğin ihaneti bağışlanabiliyor çoğu zaman ama o kutsala el uzatan kadın asla. Haksız bir şey bu." (Aral,240) sözleri ile eleştirilmiştir. Erkeklerin sadakatsizlikten sıyrılabilmesi ve her şekilde çıkış yolu bulabilmesi ancak kadının kutsal diye belirtilen evlilikte ihanet etmesinin affedilmemesi vurgulanmıştır. Evlilikte ihanete sebep olan üçüncü kişi olan kadınların ihanet eden erkeğe göre daha çok suçlanması eleştirilmiştir. Bu da cinsiyetler arası ihanete bakış açısının farklılığının göz önüne koyulmasına yaramıştır. Azra'nın "Birçok kadın da ihaneti en az bir kez yaşıyordu. Belki de *asıl sorun* erkeklerin kadınları sevmeyi unutmuş olmalarıydı. Unutmuşlardı evet..." (Aral, 165-166) sözlerinden erkeklerin sadakat ve sevgi anlayışını eleştirdiği anlaşılmaktadır. İtalik biçimde yazılan "*asıl sorun*" sözcük grubu, cümlede aktarılan erkeklerin sevmeyi unuttuğu anlamını vurgulamış ve okurun dikkatini çekmeyi amaçlamıştır. Bu sayede cümledeki anlam derinleştirilebilmiştir.

3.3 Ekonomik Statünün Sadakatsizliğe Etkisi

Romanda Azra ile Ferda'nın ilişkisindeki samimiyet ve bağlılığın zayıf kurulup, sonucunda ihanete sebep olan bir diğer unsur ise Ferda'nın bu ilişkiye yaklaşma amacının Azra'nın serası olmasıdır. Bu, ekonomik ve statüsel kaygıların ilişki üzerinde etkili olabileceğini göstermekle beraber ilişkiyi bir güç mücadelesine çevirmektedir. Ekonomik kaygılar sonucu başlayan ilişkilerin sahteliği ve bağların derinlemesine kurulamaması, bu kaygılardan dolayı insanların duygularının ve iletişimlerinin zayıf yönde ilerlediğini göstermektedir. Bunların sonucunda ise modern toplumdaki ilişkilerin sosyal statü ve sahip olunanlara göre şekillenip daha zayıf bağlar kurulmasına sebep olabileceği eleştirilmiştir.

Ferda, Azra ile evliyken Aliye'nin ona cazip gelmesinin sebeplerinden biri de ekonomik durumdur. Aliye'nin birine muhtaç ve ekonomik olarak Azra'dan daha yetersiz olması, Ferda'yı etkilemiştir. Bunun sebebi Azra'nın ekonomik statü olarak Ferda'dan daha yüksek olması ve Ferda'nın birine ekonomik olarak yardım ederek tatmin olmak istemesidir. Aliye'ye karşı maddi üstünlük ile yardımlar edip statüsel üstünlüğü kendi eline tutmak istemektedir. Bu da ekonomik statünün sadakatsizliğe sebebiyet veren bir unsur olabileceğini göstermiştir.

4 Kullanılan Teknikler

Roman, birinci tekil şahıs şeklinde Azra'nın ağzından anlatılmıştır. Bu yöntem, Azra'nın başından geçen olayların onun bakış açısından anlatılmasını sağlamıştır. Bu sayede Azra'nın düşünceleri ve duyguları okura direkt olarak aktarılabilmiş, okurun kendini Azra'nın yerine koyup empati yapabilmesi amaçlanmıştır. Düşünce ve duygular arasında bağlantıyı sağlayan bu yöntem, iç monologlar ile desteklenmiştir. Azra'nın uğradığı sadakatsizlikler sonucu yaşadığı içsel çelişkileri aktarılabilmiştir. Anlatıcının kendi kendine konuşmaları sayesinde okur ile bir sohbet havası yaratılmıştır. Okuyucu ile anlatıcının iletişimini samimileştirip, anlatıcıya duyulan

güveni güçlendirmiştir. Olaylara bakış açısının tek perspektif olan Azra aracılığıyla olması, okura bir sorgulama alanı yaratıp başka figürlerin iç dünyalarını düşünmeye itmiştir. Figürler arasında geçen konuşmalar, diyaloglar kullanılarak aktarılmıştır. Bu aktarım, karakterlerin kullandığı cümleler yoluyla olaylara karşı tutum ve düşüncelerini okura sunmuştur.

Romanın anlatımında kullanılan bir diğer teknik ise geriye dönüş tekniğidir. Bu teknik kullanılırken Azra'nın hapishaneden yazdığı günlükler şeklinde uygulanmıştır. Geriye dönüş tekniği sayesinde bulunulan zamandan geçmişte yaşanan olaylar ve durumlar aktararak Azra'nın düşünceleri ve bakış açısındaki değişim göz önüne serilmiştir. Bölümlerin başında hapishanede bulunan Azra, koğuştaki yaşanan olaylar aracılığı ile geçmiş konuları bağlamıştır. Bu sayede Azra'nın pişmanlıkları ve hesaplaşmaları okura sunulmuştur. Anlatım mekânı olarak hapishanenin seçimi, romanda sadakatsizliğin sonuçlarını ve karakterlere ağır etkilerini temsil etmiştir. Suçsuz yere orada bulunan Azra, suçu olmasa bile ihanetin sonuçlarını çekmek zorunda olan bireyleri temsil etmiştir.

Anlatımı güçlendiren bir diğer unsur da Azra'nın rüyalarının kullanılmasıdır. Rüyalar, onun duygularının ve düşüncelerinin içsel aktarımını sağlamıştır. Uğradığı ihanetlerin Azra'yı psikolojik açıdan nasıl etkilediği rüyaları aracılığıyla gözlemlenebilmektedir. Bilinçaltının savunmasız ve çıplak olduğu diyor olan rüyalar, Azra'nın içine attıklarının ve yaşamak istediklerinin bir göstergesidir. Azra'nın rüyasını kaleme aldığı “*Ferda yok. Zemindeki kapağı ve başındaki Aliye'yi görüyorum birden. Koşup açmak istiyorum ama ağır demir kapağı ama Aliye'ye çarpıyorum ya da o bana saldırıyor.*” (Aral,241) ifadelerinden, Ferda'nın yokluğunu hissetmesi ve Aliye'nin ona sevgi yolunda engel oluşu çarpma veya saldırma durumu şeklinde belirtilmiştir. Rüyanın detaylıca hatırlanmaması Azra'nın “*ya da*” kalıbını kullanışından anlaşılmıştır. Ancak Azra, ortada bir saldırı ve engelleme durumu olduğundan emindir.

Zemindeki demir kapak aşk için bir sembol olarak kullanılmıştır. Aliye'nin Azra'nın ulaşmasına engel oluşu ona ihanet edişini temsil etmektedir. Rüyanın italik karakterde yazımının tercih edilme sebebi, yoğun duygular içerip vurgulanmak istenmesidir.

Romanda başvurulmuş sembollerden olan sera, Azra ile Ferda'nın ilişkisini temsil etmektedir. Romanda, ilişkilerinin gidişatına göre seranın durumunun da değişim gösterdiği görülür. Sera, romanın başlarında Ferda'nın iş kurmak ve botanik bahçesi oluşturmak istediği bir mekân olarak yer almıştır. Zaman içerisinde seranın sahibi olan Azra, Ferda'nın ona bu seraya sahip olmak amacıyla yaklaştığını bilmesine rağmen bunu görmezden gelmiştir çünkü Azra, Ferda'dan hoşlanmaktadır ve sera aracılığı ile onunla bağ kurabileceğine inanmaktadır. Azra'nın şüpheleri, “Gözünü kestirmiş, işi garantiye almak için peşime düşmüştü belki de. İstedığımız peşinat ve kirayı yüksek bulmuş, düşürmek istiyor da olabilirdi tabii. *Yok canım ne ilgisi var; boş yere işkilleniyorum.*” (Aral,33) sözlerinden anlaşılabilir. Kullanılan italik yazı fontu Azra'nın şüphesini kendi içinde gidermek için çabaladığını vurgulamıştır. Bu da Ferda'nın; baştan beri asıl amacının Azra ile bir birliktelik olmadığını, çıkarını düşünürken kendini bir ilişki içinde bulduğunu göstermekle beraber, Azra'nın iyimser ve duygusal bir bağ arayan yönünü göz önüne sermiştir. Azra'nın sera konusunda anlaştıkları bölümde söylediği “Aşkın başlangıç evresindeki kendini anlatma taşkınlığı yoktu onda. Tersine bundan kaçınıyor, çoğu kez sorularımı kıyıda köşeden dolanarak yanıtlıyordu” (Aral,33) sözlerinden, Ferda'nın tavırlarından da Azra'yı iyi tanımak, kendini tanıtmak veya uzun sohbetlere dalmak istemediği anlaşılmaktadır. Bu da Ferda'nın, Azra ile olan iletişiminin seradan ibaret olduğunu belirtmiştir. Sera, romanda sadakatsizliğin ortaya çıktığı bölümlerde yıpranmış ve işlevselliğini kaybetmiştir. Bu bağlantı da Azra ile Ferda'nın bağlarını zedeleyen bu ihanetlerin sonuçlarını sembolize edip, ilişkilerde sadakatsizliğin insanı nasıl yıpratıldığını insan dışı varlık üzerinden temsil etmiştir.

İnci Aral, romanın dilini zenginleştirmek için duygu yükü taşıyan betimlemelere başvurmuştur. Sadakatsizlik teması işlenirken kullanılan metafor ve imgeler ile okurun olaylara bağlanması amaçlanmıştır. Azra'nın, "Gizli ortaklarını, hayatımın korkuluklarını nasıl ustaca zorlayıp yıktığını" (*Aral, 14*) ifadesinde Ferda'dan söz edilip Azra'nın "Gizli ortaklar" olarak ifade edilen Ferda'nın Azra'yı aldattığı kişiler yüzünden güvenini korkuluklara benzeterek kırıldığını ve hasar bıraktığı anlaşılmaktadır. Yani yazar, Ferda'nın "ustaca" yıktığı güveni betimlemek için korkuluk metaforunu kullanmıştır.

Romanda dikkat çeken bir diğer unsur sık sık italik yazı karakterine başvurulmasıdır. Romanın normal yazım karakterinin dışında dikkat çeken bu biçimin kullanımı okurun dikkatini çekmeyi amaçlamıştır. Duygu belirten veya vurgulanması gereken sözcük grupları yazılırken bu yazı karakterini kullanan Aral; anlatıcı olan Azra'nın kafasında, onun için önemli ve anlamlı olan söz gruplarını vurgulamayı amaçlamıştır. Bu sayede, anlatıcının duyguları ve olaylar önemli söz gruplarının vurgulanması ile okuyucunun anlayışını kolaylaştırmış, okurla kurulan iletişimi arttırmıştır.

5 SONUÇ

Çalışmada elde edilen sonuçlar üzerine, İnci Aral'ın *Sadakat* adlı romanında sadakatsizlik sorunsalı, farklı açı ve perspektifler üzerinden incelenip ele alınmıştır. Romanın üç ana karakteri üzerinden işlenen sadakatsizliğin, psikolojik ve toplumsal sorunlara neden olan sonuçları incelenmiştir. Sadakatsizliği, yalnızca etik olarak yanlış bir eylem değil, aynı zamanda karakterlerin kimliklerini derinden etkileyen bir süreç olarak ele alan İnci Aral'ın, kullandığı iç monolog, diyalog ve geriye dönüş gibi yazınsal teknik tercihleri ile okura sorgulanabilir ve empati kurulabilir bir roman teslim etmesi incelenmiştir.

Çalışmanın başlangıcında, sadakatsizliğin yalnızca bireyin kendi kimliğiyle alakalı bir sorun olduğu düşüncesinde olmama rağmen, yapılan analizin sonunda bu sorunsalın romanda; bireyin kendi kimliği dışında toplumsal değerlere ve toplumsal hayata da etkileri üzerinden işlendiğini fark etmiş bulunmaktayım. Farklı perspektifler üzerinden sadakatsizlik sorunsalı, hem toplumsal rollerin bu sorunsala bakış açısının değişmesi üzerinden, hem de ihanetin toplumsal yapıya etkileri bağlamında incelenmiştir. Sadakatsizlik, yalnızca bir yanlış olarak değil, karakterlerin bulunduğu arayış, boşluk ve çaresizlik gibi durumların sonucu veya sebebi olarak ele alınmıştır.

İnci Aral, *Sadakat* romanında sadakatsizlik sorunsalını işlerken, bu sorunsalı okura farklı perspektif ve figürler aracılığıyla sorgulatarak incelemiştir. Sadakatsizliği bir hata olarak ifade etmek yerine karakterlerin iç dünyaları ile bağlantı kurup, bulundukları durumları belirtmiştir. Roman, sadakatsizliğin toplumsal normlar nedeniyle oluşan sınırları kıran bir özgürlük yolu mu yoksa etiksel anlamda birey ve topluma zararlı bir sorun mu olduğunu sorgulamaktadır. Bu sayede, edebiyatın kalıplarının ötesine geçip etik bir sorun olarak görülen sadakatsizliği farklı açılardan, belirli bir yargıya başvurmadan inceleyen Aral, insan psikolojisini anlama ve yorumlama konusunda yeteneklerini gözler önüne sermiştir.

Çalışmanın en güçlü yönlerinden biri, karakterlerin analizinin derinlemesine yapıp, bu karakterlerin ana sorunsaldan etkilenişlerini destekleyen yazınsal tercihler yolu ile detaylıca incelenmesidir. Çalışmada bir diğer güçlü yön ise; sadakatsizlik sorunsalının küresel sorun olmasındaki sebepleri ve toplum-birey kapsamında bu sorunsalın etkilerinin incelenmesidir.

6 KAYNAKÇA

Aral, İnci. *Sadakat*. 8. baskı, Turkuvaz Kitap, 2010.